

IJmuidense Zilvermeeuw Y.APP op de voet gevolgd

Fred Cottaar, Kees & José Verbeek

Inleiding

In het kader van een broedbiologisch onderzoek worden op het Forteiland in IJmuiden jaarlijks onder andere adulte Zilvermeeuwen op het nest gevangen en geringd (Cottaar en Verbeek 2010). Naast een metalen ring van het Vogeltrekstation worden de vogels ook voorzien van een groene kleurring met daarop een individueel herkenbare code. Door deze werkwijze kan de vogel veel makkelijker worden herkend. Door middel van het verzamelen van alle kleurringaflezingen wordt een life-history gemaakt. Hierdoor ontstaat inzicht in de verplaatsingen van de vogel. Tevens kunnen onder andere tijdens het broedseizoen waarnemingen worden verzameld over het gedrag.

Om iets te vertellen over het gebruik van kleurringen en waar we zoal achter kunnen komen met dit soort onderzoek, is voor dit artikel Zilvermeeuw Y.APP uitgekozen.

Werkwijze

Adulte meeuwen worden tijdens het broedseizoen met behulp van een inloopkooi op het nest gevangen. Nadat de vogel is gevangen, wordt deze voorzien van een metalen ring en een kleurring. Hierna worden enkele biometrische gegevens verzameld (vleugellengte, lengte van de tarsus, lengte en hoogte snavel en lengte totale kop) en het gewicht om zodoende de sekse te kunnen vaststellen. Tevens worden andere relevante zaken genoteerd als inhoud van het nest en leeftijd en wordt een foto van de meeuw gemaakt. Deze behandeling duurt meestal rond de tien minuten. Hierna wordt de vogel weer in vrijheid gesteld.

Vangstgegevens (datum, soort, leeftijd, plaats) worden doorgegeven aan Kees Camphuysen van het NIOZ (Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee). Aflezingen van de kleurringen worden aan hem doorgegeven en hij verzorgt de terugmelding, inclusief life-history, naar de waarnemer. De terugkoppeling naar de waarnemer wordt meestal dezelfde dag nog verzorgd.

Zilvermeeuw Y.APP

Op 14 mei 2010 werd op de zuidwesthoek van het Forteiland een Zilvermeeuw op een nest met drie eieren gevangen. Het interessante aan deze vangst was dat de Zilver al een ring droeg. Bij het napluizen van het ringnummer bleek dat de betreffende vogel door ons zelf als kuiken was geringd op de IJbunker te IJmuiden op 4 juli 1991. De vogel was dus bij controle al zowat 19 jaar en bleek dus plaatstrouw aan de kolonie waar hij was geboren; zij het dat ie nu op het Forteiland broedde en op de IJbunker was geboren (hemelsbreed nog geen 500 meter).

De Zilvermeeuw werd voorzien van een groene ring met code Y.APP en kon op basis van zijn biometrische gegevens, kleed en gewicht als volwassen man genoteerd worden.

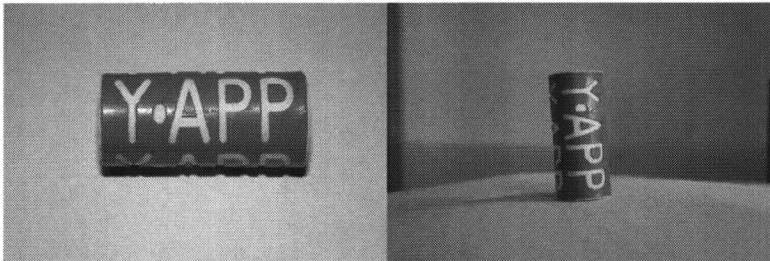
Y.APP kon vrijwel direct al gevolgd worden, omdat hij op een plek zat waar hij vanaf de vaste wal afgelezen kon worden. Op 23 mei zat de partner (ongeringd) wat onregelmatig en 'wiebelig' op het nest, wat meestal duidt op aanwezigheid van kuikens. Enkele dagen later werd minimaal één kuiken gevoerd. Helaas is dit kuiken begin juni verdwenen en was het paar dit jaar niet succesvol. Wel werd het territorium nog steeds met verve verdedigd. Bij controle van het nest begin juli bleek er ineens weer een ei in het nest te liggen. Het nest werd regelmatig door beide vogels bezet. Eind juli werden geen waarnemingen meer verzameld, die duiden op broeden en was het tweede legsel waarschijnlijk ook verloren gegaan. Waarnemingen van Y.APP buiten de kolonie waren zeer schaars. Toevallig genoeg bleken de twee waarnemingen buiten de kolonie ook nog eens in Haarlem gedaan te zijn. Op 17 juli 2010 werd de vogel afgelezen door Ernst Cassee langs de Leidsevaart. De tweede waarneming was minder, want de Zilver bleek op 4 augustus aangereden te zijn door een auto op het Verwulft, in het centrum van Haarlem! Y.APP kwam zodoende in het Vogelasiel te Haarlem terecht met ernstig vleugelletsel (Roel Draaijer). Hiervan is de vogel niet meer hersteld en men heeft hem op 7 januari 2011 laten inslapen.

Samenvatting

Het gebruik van kleurringen wordt vandaag de dag bij veel soorten toegepast. Dat is niet voor niets, want het merken met individueel herkenbare codes bij vogels kan ongelooflijk veel informatie opleveren over onder andere gedrag, broedsucces, overleving, populatiestructuur, dispersie, trekroutes, gebruik van foerageergebieden, plaatstrouw en tal van andere processen (Camphuysen 2008, Cottaar & Verbeek 2009, Camp-huijsen et al. 2011).

Alhoewel Y.APP geen lange life-history heeft gegeven, zijn er verschillende interessante conclusies te trekken uit de korte tijd dat hij zijn kleur-ring heeft gedragen: o.a. plaatstrouw van een in IJmuiden geboren Zil-

vermeeuw, produceren vervolgletsel, foerageren van IJmuidense vogels in het centrum van Haarlem. Maar er zijn natuurlijk ook nog de nodige vragen: onder meer waar foerageerde deze vogel in het broedseizoen en waar werd overwinterd. Echter dit is de life-history van één vogel en ondertussen zijn er al vele tientallen Zilvermeeuwen voorzien van een kleurring (Cottaar & Verbeek 2010). Het bij elkaar voegen van al deze life-history's zal een eerste inzicht gaan geven in het doen en laten van de IJmuidense Zilvermeeuwen, al zullen er vermoedelijk altijd nog wel vragen blijven.

Voorbeeld van gebruikte kleurring op het Forteiland, IJmuiden

Foto's: Kees Verbeek

Aflezingen van gekleurringde meeuwen (groene ringen met 4 letters met tussen de 1^e en 2^e letter een dikke punt en beginnend met Y, F, K, M of P) kunnen worden doorgegeven aan Kees Camphuysen: Kees.Camphuysen@nioz.nl.

Voor een overzicht van in Nederland actieve kleurringprojecten van meeuwen wordt verwezen naar Camphuysen (2008). Voor andere (buitenlandse) projecten wordt verwezen naar het overzicht van Dirk Raes: www.cr-birding.be

Dankwoord

Een woord van dank is op zijn plaats aan al die waarnemers die aflezingen van gekleurringde meeuwen doorgeven. Leen de Jager van de Stichting Forteiland wordt bedankt voor de bereidwillige medewerking om ons het meeuwenonderzoek op het Forteiland te laten doen. Kees Camphuysen (NIOZ) wordt bedankt voor het leveren van de kleurringen, het verzorgen van de life-history's en de terugkoppeling naar de waarnemers. Het Vogeltrekstation voor de mogelijkheid om meeuwen te (kleur)ringen, Roel Draaijer van het Vogelasiel Haarlem voor het melden en verzorgen van Y.APP.

Literatuur

- Camphuysen C.J. 2008. Aflezings van gekleurde Zilvermeeuwen *Larus argentatus* en Kleine Mantelmeeuwen *Larus fuscus* in Nederland. *Sula* 21: 3-32.
- Camphuysen C.J., H.J.P. Vercruyjsse & A.L. Spaans 2011. Colony- and age-specific seasonal dispersal of Herring Gulls *Larus argentatus* breeding in The Netherlands. *Journal of Ornithology* DOI: 10.1007/s10336-011-0669-2.
- Cottaar F. & Verbeek K. 2009. Partnerruil bij Zilvermeeuwen *Larus argentatus* in IJmuiden. *Sula* 22: 83-86.
- Cottaar F., Verbeek K. & J. 2010. Broedvogelonderzoek aan Kleine Mantelmeeuwen en Zilvermeeuwen op het Forsteiland, IJmuiden 2010. Eigen verslag, Haarlem.

Fred Cottaar, Lutulistraat 42, 2037 CB Haarlem; fred.cottaar@tiscali.nl
Kees & José Verbeek, Jan Steenstraat 69, 2023 AL Haarlem